

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Udrag fra Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

Citation: Holberg, Ludvig: "Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret", i Holberg, Ludvig: *Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret*, udg. af F.J. BILLESKOV JANSEN ; Volmer Rosenkilde , Rosenkilde og Bagger, 1969-1971, s. 288. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-holberg10-shoot-idm140342679188704/facsimile.pdf> (tilgået 27. juli 2024)

Anvendt udgave: Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

Ophavsret: Udgiver har den fulde ophavsret.

Dog kan værket gengives i det omfang som det følger af ophavsretsretlige undtagelser om citat, kopiering til privat brug mv. Desuden kan der ske kopiering til undervisningsbrug mv. i det omfang som det følger af aftaler indgået med Copydan og tilsvarende institutioner.

Nogle af værkerne i Arkiv for Dansk Litteratur er dog helt fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit.

Du kan finde hvilke værker fra Arkiv for Dansk Litteratur som er frie i [denne liste](#). Har du spørgsmål til benyttelsen af et værk, kan du kontakte udgiver: [Det Danske Sprog- og Litteraturselskab](#)

MORALSKE TANKER

- sværet. - *Eftertale*, Bagtale. - *Morositet*, Gnavenhed; Lunefuldhed. - *giver intet Qvarteer*, giver ingen Pardon. - *meriterer*, fortjener. - *Haanhed*, Skam.
- S. 209. *censurerer*, kritiserer. - *Vanheld*, Skavank. - *casus*, lat. Tilfælde. - *Experienter*, Erfaringer. - *Capsun*, egl. Crime til Hestedressur. - *Febricitant*, Person der har Feber. - *raser*, taler i Vildelse. - *simpliciter*, simpelthen.
- S. 210. *artige*, kvikke. - *fornæmmelig*, først og fremmest. - *Rejection*, ikke at bestaa Eksamen. - *laborerer*, lider.
- S. 211. *Inclination*, Tilbojelighed. - *Suite*, Følge. - *Reproche*, Bebrejdelse. - *Bassesse*, Simpelhed. - *Dum etc.* Naar et Menneske vender sig fra nogle Laster, forfalder det til de modsatte. Det er blot Fejlens Ansigt der bliver et andet her i Verden. - *Societeter*, Samfund. - *Republiquer*, Stater.
- S. 212. *Recepterne*, Lægemidlerne. - *Delicatesse*, Varsomhed. - *violente Remedia*, voldsomme Hjelpecmidler. - *præcipitante*, hovedkudds, overilet. - *Qvartan*-[Feber], lat. quartana febris, Fjerdedagsfeber.
- S. 213. *succederer*, afløser. - *Fra Scylla... udi Charybdin*, iflg. Odysseen 2. Sang var Scylla et Uhyre, der opholdt sig i en Hule ved Malstrømmen Charybdis. Undgik de Søfarende den ene, var de udsat for den anden Fare. - *moriuntur etc.*, lat. de dør, for at de ikke skal dø. Frit efter Martial 2, 80. - *Horatius* (d. 8 f. Kr.), romersk Forfatter. - *Rigueur*, Strenghed. - *Insani etc.*, lat. En vis Mand vil faa Navn af afsindig og en retfærdig af uretfærdig, hvis han efterstræber selve sin Dyd i mer end rimeligt Maal. Epist. 1, 6, 15-16.
- S. 214. *Chiragra*, Gigt i Hænderne. - *Aliter etc.*, lat. paa en anden Maade, ikke noget andet. - *Per star etc.*, ital. for at blive bedre er jeg død. - *en vis Poet*, Holberg selv i Peder Paars, denne Udgave Bind II, S. 150.
- S. 215. *Domestiquer*, Tjenestefolk. - *dimittere*, afskedige. - *Pegu*, By i Burma; tidligere Kongerige. - *incommoderet*, besværet. - *pousseret*, drevet. - *Mediocritet*, Maadehold. - *metamorphosered*, forvandlet. - *Confucius*, Kung-fu-tse (d. 478 f. Kr.), kinesisk Statsmand og Moralist. - *maadeligt*, maadeholdent.
- S. 216. *entreprenere*, foretage. - *Compendia etc.*, lat. [For store] Besparelser er Udgifter. - *Gante*, Taabe, Nar. - *Maxima etc.* Størsteparten af Folk priser gamle Dage, anser midgamle Tider for mindre dadelværdige. - *Saturni Alder*. Den lat. Gud Saturnus identificeredes med den gr. Gud Kronos, hvis Tid kaldtes Guldalderen (Ovid, *Metamorphoses* I, 89 ff.).
- S. 217. *Digt*, Opspind, Fabler. - *Antiquarii*, Oldtidsforskere. - *Kag*, Skampæl.
- S. 218. *desperate*, haabløse. - *Poltrons*, Kujoner. - *Rusland*. Under

NOTER

- Peter d. Store iværksattes et gennemgribende Reformarbejde; se Bind VIII.
- S. 219. *Politesse*, dannede Manerer. – *Ingermanland*, erobret 1702 af Peter d. Store, som her allerede 1703 begyndte Anlæggelsen af St. Petersborg. – *Difficilis etc.*, lat. Vanskelig, gnaven, den svundne Tids Lovpriser. Horats, *Ars poetica* 173. – *Joab* dræber uden videre Cereemonier Abner (2. Sam. 3,27), men Amasa efter at have hilst ham med Kys (ib. 20,9-10).
- S. 220. *Tenui etc.*, lat. Med en Fros tynde Lunge [som regnedes for giftig]. Juvenal 6,659. – *Avec etc.*, fr. Med Ærbødighed at støde Dolken ind. Boileau, *Sat.* 9,166. – *hysteron proteron*, gr. retorisk Figur, der stiller det tidsmæssigt eller logisk sidste først. – *Gevær*, Vaaben. – *Kong Darius*, Perserkongen Dareios 3., der mistede sit Rige til Aleksander d. Store. – *Cingiskan*, se Note til S. 173. – *Tamerlan*, Timur Lenk (1336-1405), tatarisk Hærfører.
- S. 221. *Multa etc.*, lat. Mange [Ord], som forlangst er gaaet af Brug, genfodes, og de [som nu æres] skal gaa af Brug. Horats, *Ars poetica* 70. – *moraliserede*, oplyste. – *Fortrydelse*, Vrede. – *Præludier*, Forspil. – *Bianseance*, Sømmelighed.
- S. 222. *Enekamper*, Tvekampe. Disse omtales ikke i de danske Provislove, men hos Saxo. – *gløende Jern*, Jernbyrdbestemmelserne i Skaanske Lov. – *gildede*, kastrerede. – *tilholdet*, krævet. – *Dansk Anordning*, Erik Glippings nyborgske Forordning for Sjælland af 1284, § 16. Tilføjet Eriks sjællandske Lov. – *Sachsenspiegel... Schwabenspiegel*, to tyske, middelalderlige Retsbøger. – *6 Verdenser*, der omtales 7 Verdensaldrer. – *en 10 Aars Krig*, Grækernes Tog til Troja.
- S. 223. *helst*, især. – *det gemeene Beste*, Almenvæillet. – *høyre Haand*, den fornemme Side.
- S. 224. *Galanterie*, fine Manerer. – *Haarhed*, Skam. – *Velkomst*, Fest, der holdes i det nygifte Pans Hjem. – *Formue*, Evne. – *Satyres*, Satirer. – *heller*, snarere.
- S. 225. *Jus Majoratus*, Majoratsret, den ældste Sønns Arveret til Godset. – *Fontenelle* (1657-1757), fr. Forfatter. I Indledning til *Digression sur les Anciens et les Modernes*, 1688. – *facile etc.*, lat. Det er let at lægge noget til Opfindelser. – *Clitus*, Kleitos den Sorte, Aleksander den Stores General og Ven. Frit efter Plutark, Aleksanders Liv. – *Cleanthes*, se Note til S. 152. – om ... *Democrito*, Demokrit (ca. 460-ca. 370 f. Kr.), gr. Filosof. Fra Diogenes Laertios 9,7,42. – *Jertegn*, Under, Mirakel.
- S. 226. *Acatapsie*, Pyrrhons Betegnelse for Skeptikerens Indstilling; Umuligheden af at vide, erkende nogen Ting. – *Pyrrhonismus*, se Note til S. 66. – *Apparitioner*, Fremtoninger. – *Standard*,